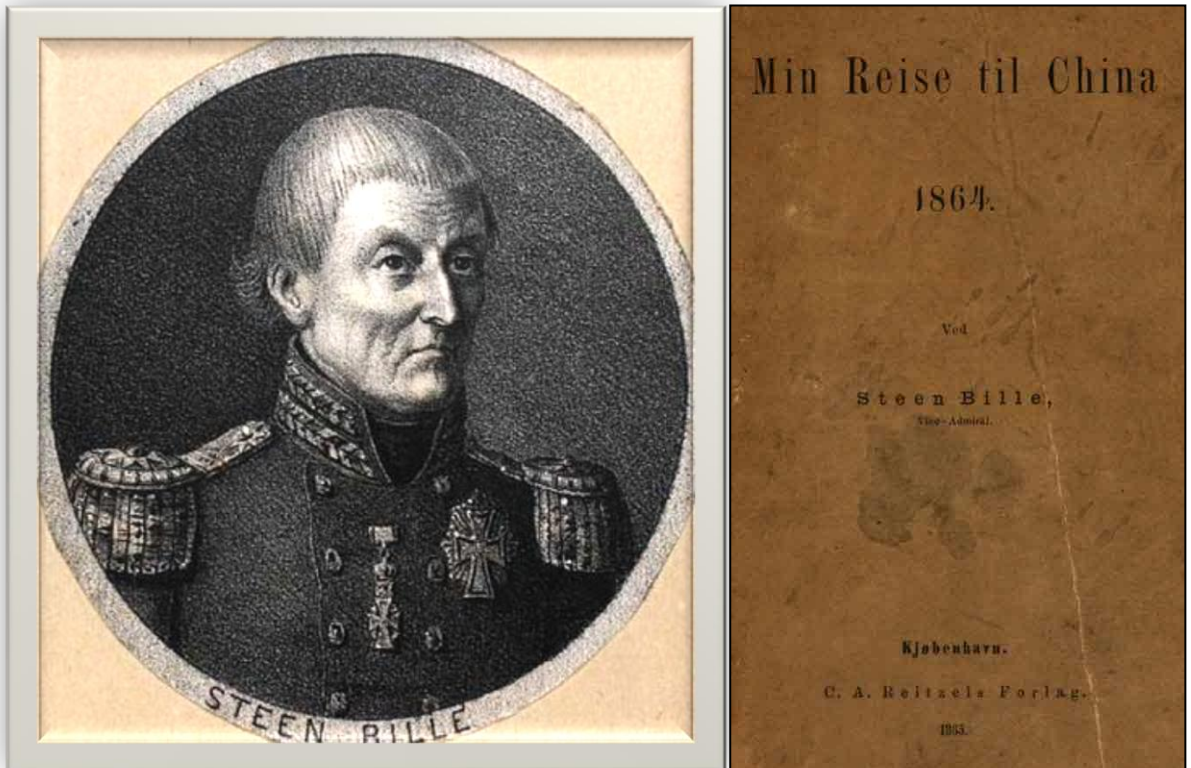

Steen Andersen Bille: Min Reise til China, 1864 (uddrag)

I 1864 drog Steen Andersen Bille ud på en rejse til Kina. Formålet med turen var at udveksle en traktat, "Handels- og Skibsfartstractat mellem Danmark og China", der har færdigforhandlet og underskrevet i 1863. Steen Andersen Bille kom til Kina i en situation, hvor taipingopstanden (1853-64) nærmede sig den totale nedkæmpelse. Teksten stammer fra Steen Andersens Billes bog "Min Reise til China" fra 1865.

For Steen Andersen Bille var det ikke den første tur til Kina, idet han allerede i 1843 som leder af Galathea-ekspeditionen var anløbet kinesisk havn.

Den del af bogen "Min Reise til China", der er gengivet her, handler om baggrunden for rejsen, opholdet i Kina og ikke mindst nedkæmpelsen af Taipingopstanden.

Citatet fra bogen er gengivet nøjagtig som Steen Andersen Bille formulerede det. Enkelte navne og begreber er forklaret i slutningen af teksten. Bogen kan findes ved at søge efter forfatter og titel på Google-books (books.google.com).

Tillæg til

Jens-Peter Fage Madsen: Ansigt til ansigt med kineserne. Religion – Historie – Samfund, Pantheon 2010

ISBN: 978-87-90108-60-1

©Jens-Peter Fage Madsen

Kopiering er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.

Om baggrunden for rejsen skriver Steen Andersen Bille

I den Venskabs- og Handels-Tractat som af Oberst Raasløff* under 13de Kuli 1863 var afsluttet og undertegnet i Tien-sin (Tianjin), var det bestemt, at Ratificationerne af Tractaten skulde udveksles enten i Shanghai eller Tien-sin inden et Aar fra Underskrifts-Datoen. For at udføre dette Hverv blev jeg af Regjeringen i April Maaned 1864 anmodet om at reise til China. Efter faa Dages Betænkningstid modtog jeg Regjeringens Opfordring.

Hvorvidt man havde truffet et heldigt Valg, skal jeg selvfølgelig afholde mig fra at udtale nogen Mening om, kun skal jeg tillade mig bestemt at udtale, støttet på tidligere erhvervet og nu senest bekræftet Erfaring, at det vilde have været saare uheldigt, om man havde udsendt en, i Rang og Stilling her hjemme, underordnet Personlighed. Den honette Ambition blomstrer nok saa frodig i China som i Danmark, og det vilde have været at begynde Venskabsforholdet, som tractaten paabyder skal finde Sted mellem de to Lande, med en efter chinesiske Begreber stor Uhfølighed, ligesom det i politisk Henseende, ligeoverfor de øvrige i China repræsenterede europæiske Magter, vilde have været et Misgreb. Hvorvidt jeg i øvrigt har opfyldt, hvad man har forlangt af mig, og hvorvidt jeg ved Siden heraf har virket til Fordeel for vort Fædrelands Tarv i disse fjerne Lande, vil bedst kunne bedømmes ved Gjennemlæsning af de følgende Blade.

Paa den Reise jeg saaledes har foretaget, har jeg gjort nogle Optegnelser, som jeg har troet mulig kunde have nogen Interesse, og som jeg derfor overgiver til Offentligheden. Man vente imidlertid ikke for Meget; af flere grunde er det umuligt at Udbyttet kan være stort.

For det Første har hele Reisen kun varet sex Maaneder, hvoraf de tre have været tilbragt paa Reisen frem og tilbage, hovedsagelig ombord i Dampskibe. Livet ombord i disse Paketter* er meget eensformigt og frembyder saare Lidet af virkelig Interesse. Det afbrydes kun af meget korte Ophold paa de forskjellige Mellestationer, og hvad herom kan være at fortælle, er af cursorisk Natur.

For det Andet var Aarstiden for mit Ophold i China saare uheldig, navnlig for den der vil samle Reise-Erfaringer. Det var nemlig den allervarmeste Aarstid. Varmen var saa voldsom, at man den allerstørste Deel af Dagen var fængslet i sin Bopæl ...

Hertil knytter sig endnu for mit Vedkommende en tredje grund. Jeg var bleven for gammel. Jeg føler ikke mere den Aands-Bevægelighed, som er en absolut Betingelse for at indsamle og bevare Indtrykket af hvad jeg saae og hørte, og jeg føler ikke altid Kraft nok til at overvinde de Besværligheder, som ofte ere forbundne med at opsøge Erfarings- Gjenstande.

Endnu maa jeg tilføie, at mit Hovedforetagende bragte mig saaret lidet i Berøring med den Chinesiske Befolkning. Jeg levede stadig med Europæerne, og disse ere i China af en eiendommelig Beskaffenhed. Med undtagelse af Missionairerne og de Militaire, komme de kun derud for at samle Penge. Dette deres Maal stræbe de efter fra Morgen til Aften, og dette gjør dem i høi Grad utilgængelige saavel i fysisk som i aandelig Henseende. Om Dagen kan man ikke komme dem nær fordi de stadig arbejde, og om aftenen ere de saa trætte, at de have Tankerne saare lidet beredte til Samtaler af almindelig Interesse.

Om rejsen og omkostninger ved rejsen skriver han

At reise til China er nu tildags ikke noget vanskeligt Foretagende. Har man blot Tid og Penge til sin Raadighed, er det ikke svørere at reise til dette i Afstand saa langt bortfjernede Land, end at foretage enhversomhelst anden Reise. Og hvad nu Tiden angaar, da er den der medgaar nu, i Sammenligning med hvad Tid man i fordums Dage anvendte for at naae det himmelske Rige, en

---

Tillæg til

Jens-Peter Fage Madsen: Ansigt til ansigt med kineserne. Religion – Historie – Samfund, Pantheon 2010

ISBN: 978-87-90108-60-1

©Jens-Peter Fage Madsen

Kopiering er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.

sand Bagatel. Vælger man nemlig den nu almindelige Vei, den saakaldte Overland-Reise – i Forbigaaende sagt en meget uegentlig Benævnelse, eftersom man kun reiser circa 24 Timer til lands gennem Egypten, medens den hele øvrige Reise skeer tilsøes, - saa kan man paa 7 Uger naae herfra Kjøbenhavn til China, naar man aldeles uforudseelige Forhindringer indtræde, medens man i ældre Tider behøvede mindst 6 à 7 Maaneder for at naae dette Maal. Derimod er Fordringen til den anden opstillede Betingelse, Pengene, snarere stegen end falden; det er en meget kostbar Reise ...

Om nedkæmpelsen af taiping-opstanden skriver han:

Det er nu en Maaned siden, at Nanking (Nanjing) var bleven erobret af de keiserlige Tropper. Efter en tiaarig Kamp i de nærmeste Provindser langs Yang-tse-Flodens (Chang Jiang) Løb, saavel på Nord- som Syd-Siden, en kamp, der som oftest har været ført med afvexlende Lykke, men altid med utrolig Slaphed, og altid med en frygtelig Grusomhed og Hensynsløshed imod den ulykkelige sagesløse Befolkning ... Soochow's (Suzhou) Indtagelse var den sidste store Vaabendaad, hvori Oberst Gordon* deeltog. Han førte her Artilleriet i Pramme langs kanaler til Stedet, hvor det skulde bruges, og fra Prammene slæbtes det i position ved hjælp af Oxer og Mennesker. Efter at have bombarderet Byen i nogen Tid, stormede han den med sine, af ham organiserede Tropper, hvoriblandt en stor Deel Vagabonder fra alle mulige europæiske lande, en Bande, som han sagde mig ikke kunde holdes i Ave selv ved den strengeste Mandstugt, men kun ved at føres i Ilden, men saa kæmpede de også som Løver. Da den commanderende keiserlige General, trods det løfte, han havde givet Gordon at skaane Krigsfanger, dog lod en Anfører for Taipingerne hals-hugge, og stor, unyttig Blodsudgydelse fandt sted, tog Gordon sin Afsked og forlod Krigsskuepladsen. Dette var idetmindste hans foregivne – vist meget berettigede grund – men jeg troer nok, at dertil kom, at hans dobbelte Stilling som engelsk Officer og som chinesisk (kinesisk) Anfører ikke, længer var holdbar. Jeg tør dog ikke udtale mig herover med nogen Vished, da jeg ikke havde Leilighed at trænge ind i denne Sag. Jeg saa den meget omhandlet og omtvistet i den engelsk-chinesiske Presse, men jeg saae mig ikke i stand til at trænge til Bunden deraf.

Nankings (Nanjings) Fald maa hovedsagelig tilskrives Sult. Pladsen var, jeg troer i det sidste Aar, bleven holdt tæt blokeret, baade til Lands og til Vands. Levnetsmidlerne slap op, og dens Million Befolkning tilligemed dens Tyranner Taipingerne, lede en forfærdelig Hungersnød. Af og til bombarderedes Byen. Endelig lykkedes det de Keiserlige at anlægge en Mine under en del af Muren – man fortalte paa 65.000 pund Krudt – den sprængtes, forvoldte en meget stor Breche, og nu stormede Beleirerne og erobrede Byen. Saa begyndte et frygteligt Blodbad, ikke alene lod de seirrige Troppe alle Fjender som kom i deres Vold springe over Klinge*, men den ulykkelige Befolkning, som i saa lang Tid havde været underkastet utrolige Lidelser af Hunger og slet Behandling, blev nu Gjenstand for Vold, Mord, Brand og anden mishandling. Taipingernes anførere flygtede, men de bleve indhentede og bragte som fanger til Peking (Beijing), hvor de – ifølge Times – skulle dræbes ved at børstes til døde med strigler. Om de ere blevne Dødens Offere på denne Maade, eller ved at sauges igjennem på langs imellem to Planker, eller ved at sulte ihjel, eller koges i sydende Olie, eller paa hvilken som helst anden Maade, som den chinesiske Grusomhed er saa dygtig i al opfinde, kan forsaavidt være ligegyldigt, det Hele er et sørgeligt Vidnesbyrd om den chinesiske Civilisations lave moralske Standpunkt.

Kort efter Efterretningen om Nankings (Nanjings) Erobring kom til Shang-hai (Shanghai), sendte den engelske Consul, Sir Harry Parkes*, en lille Commission derop, bestaaende af Oberst Gordon, Tolken Hr. Alabaster og en engelsk Kjøbmand, for at undersøge Tilstanden og indhente Erfaring om, hvorvidt og hvornaar man turde antage, at europæisk Handelsforbindelse kunde blive

---

Tillæg til

Jens-Peter Fage Madsen: Ansigt til ansigt med kineserne. Religion – Historie – Samfund, Pantheon 2010

ISBN: 978-87-90108-60-1

©Jens-Peter Fage Madsen

Kopiering er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.

knyttet. Hr. Alabasters Fortælling om hvad han saae i Nanking (Nanjing) på denne Expedition, var i Sandhed gruopvækkende. Der var i Ordets bogstavelige Forstand flydt Blod i Strømme, og han antog det aldeles ikke for overdrevet, naar det var rapporteret officielt, at der var faldet 30,000 Rebeller, vel og mærke, naar man regnede de myrdede Indvaanere med.

Denne Grusomhed var ganske vist ikke nødvendig, men den var en naturlig Følge af Taipingernes Fremgangsmaade og Krigsføring, idet de ødelagde Alt med Ild og Sværd, hvor de kom frem. At denne besynderlige blanding af Røvere og Religionssværmere, om hvem det er vanskeligt at vide, hvilken af disse to Egenskaber der var Maalet, og hvilken der var Paaskuddet – at disse Folk, siger jeg, var misfornøiet med Tartar-Dynastiets* Regjeringsførelse, baade i Theori og Praxis, men især med Mandarinernes Udsugelser og despotiske Fremgangsmaade, og derfor gjorde Oprør – det kan baade forstaaes og forsvares, men at deres Anførere, som brugte Jesu Navn som Skjoldemærke (våbenskjold), ere gaaende frem paa denne Maade, at de, langtfra at lægge an paa at vinde Befolkningen i de Provindser hvor de drog ind, for deres sag, kyste dem tilbage ved Voldsgjeringer og Mordbrand, det kan selvfølgelig aldrig forsvares; men heller ikke kan det forstaaes fra det reent politiske Synspunkt betragtet. Havde Taipingernes Anførere havt det mindste Begreb om hvorledes de skulde bære sig ad, vilde de, ved en mild og omsorgsfuld Behandling af Befolkningen, med lethed have vundet den for sig ...

---

*Oberst Raasløf: Waldemar Rudolph Raasløff, 1815-1883, dansk generaløjtnant. Han var først diplomat i USA 1857-63 siden i Kina 1866-70. Fra 1866-70 var han tillige krigsminister (dvs. forsvarsminister)

Pakette: Ordet 'pakette' forklares således i ordbog over det danske sprog "(jf. eng. packet; fork. af Paketbaad; især) paketbaad. Harboe.MarO. Baggeseu ... gik ombord paa Paketten til Kiel. ABages.JB.II.1. Drachm.STL.251. Paketten "Hyllekrog" (laster) i Nyhavn. Berl-Tid.¹/₃1918.M.15.sp.1. jf.: Stykgodsparketterne (er hovedsagelig) Motorskonnerter og mindre Motorskibe. Trap.⁴I.607."

Oberst Gordon: Charles George Gordon, 28.1.1833-26.1.1885. Han var britisk officer og deltog som sådan i krigen mod Kina 1860, hvor han var medansvarlig for, at sommerpaladset i Beijing blev brændt ned. Senere stop han under Taipingoprøret i spidsen for forsvaret for Shanghai. I sit hjemland fik han pga. ovenstående tilnavnet '*Chinese Gordon*'

'Springe over klinge': Vendingen forklares således i ordbog over det danske sprog: "... lade (en) springe over klingen, lade en hugge ned, dræbe ...";

Harry Parkes: Harry Smith Parkes 1828-1885. Han var britisk diplomat, og han arbejdede primært i Kina og Japan. I Kina spillede han en fremtrædende rolle såvel under de to opiumskrige som under Taipingopstanden.

Tartar-dynastiet: Med tartar-dynastiet må her menes Manchu-dynastiet. Normalt forbindes tatarernes indflydelse i Kina med en periode i starten af 900-tallet

---

Tillæg til

Jens-Peter Fage Madsen: Ansigt til ansigt med kineserne. Religion – Historie – Samfund, Pantheon 2010

ISBN: 978-87-90108-60-1

©Jens-Peter Fage Madsen

Kopiering er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan.